

*Årsrapport 2023 for Statsforvalterens tilsyn
med barnevernsinstitusjoner, omsorgssentre og
sentre for foreldre og barn i Vestfold og
Telemark*

BAKGRUNN

Statsforvalter skal etter barnevernsloven § 17-3 annet ledd føre tilsyn med institusjoner, sentre for foreldre og barn og omsorgssentre for mindreårige drives i samsvar med barnevernsloven og tilhørende forskrifter.

Ifølge forskrift om tilsyn med tjenester og tiltak til barn i barnevernsinstitusjoner m.m. (tilsynsforskriften) § 7 skal statsforvalter ved utgangen av året utarbeide en årsrapport om tilsynsvirksomheten. Tilsvarende gjelder for tilsynet med sentre for foreldre og barn, jf. forskrift om sentre for foreldre og barn § 22. Årsrapporten er en oppsummering og generell vurdering av forholdene for tilsynsområdet basert på statsforvalters tilsynsvirksomhet i (år). Statsforvalter kan også fremme forslag til tiltak av mer generell karakter.

Oversikt og kommentarer til statsforvalters stedlige tilsyn med barnevernsinstitusjoner

Statsforvalters tilsyn med barnevernsinstitusjoner er statens lovlighetskontroll for å bidra til å sikre at barna får forsvarlig omsorg og behandling, at barna behandles hensynsfullt og med respekt for sin personlige integritet og at barnets rettssikkerhet blir ivaretatt. Statsforvalters tilsyn skal ha sin oppmerksomhet mot alle forhold som har betydning for barnas utvikling, trivsel, velferd og rettssikkerhet jf. § 3 tredje ledd i tilsynsforskriften.

Statsforvalteren har i løpet av 2023 gjennomført 80 tilsyn fordelt på 13 barneverninstitusjoner, herunder 32 avdelinger/enheter. Seks av institusjonen er statlige, en er kommunal, to private ideelle og fire private kommersiell.

I løpet av 2023 har en privat barneverninstitusjon med to avdelinger lagt ned driften. Parallelt har fem nye avdelinger blitt opprettet ved allerede etablerte barneverninstitusjoner. Vi har dermed fått tre flere avdelinger/enheter i 2023 enn i 2022.

Statsforvalter i Vestfold og Telemark har i 2023 følgende tilsyn:

Barnevernsinstitusjoner underlagt tilsyn, jf. tilsynsforskriften §§ 3, 4, 5 og 6	Ant. enheter	Eier: (statlig ideell, privat, kommunal)	Lovpålagte stedlige tilsyn, jf. § 5 ¹	Utførte stedlige tilsyn, jf. § 5	Av disse uanmeldt	Antall barn boende på tilsynstidspunktet	Antall barn som fikk tilbud om samtale på tilsynstidspunktene § 6	Antall samtaler	Kommentar
Aberia	3	Ideell	7	7	3	10	9	4	Opprettet en ny avdeling høst 2023.
Barkåker ungdomshjem	1	Statlig	4	4	3	25	24	12	
Cura Kompetanse	5	Ideell	14	14	7	22	22	10	
Den skreddersydde enhet, Kragerø	1	Privat	2	2	1	2	2	1	
Grøterød ungdomshjem	1	Statlig	2	2	1	13	13	2	To avdelinger, et tilsynsobjekt.
Gyda	1	Kommunal	2	2	1	10	10	5	
Himmelblå	3	Privat	8	9	5	12	10	2	Oppretta to nye avdelinger, vår og høst 2023.
Humana	4	Privat	9	9	5	16	16	12	
Klokkerhuset ungdomssenter	1	Statlig	4	4	2	16	16	9	
Skjerven	1	Statlig	4	4	2	8	8	5	
Stendi	8	Privat	15	16	9	23	16	13	
Telemark og Vestfold ungdomshjem	2	Statlig	4	4	3	16	16	12	
Thorøya ungdomshjem	1	Statlig	2	3	2	17	17	6	To avdelinger, et tilsynsobjekt
Sum	32		77	80	44	190	185	93	

Oppsummering av tema for tilsynene

Statsforvalteren utarbeider halvårlige risikovurderinger av barneverninstitusjonene i fylket. Disse blir justert på bakgrunn av informasjon fra våre ulike tilsynsaktiviteter, inkludert mottatte klager. Tema for de stedlige tilsynene blir i hovedsak valgt på bakgrunn av denne risikovurderingen. Ved enkelte anledninger skjer det likevel at varslet tema blir endret når vi kommer til institusjonen. Dette skjer når vi får opplysninger fra barn eller foreldre som vi vil undersøke, eller ved at vi møter en situasjon på institusjonen som vi vurderer er nødvendig å følge opp.

Tema for tilsyn i 2023:

- Skole, opplæring/dagtilbud
- Oppfølging av barnas rett til helsehjelp
- Bemanning og kompetanse
- Planer og evalueringer

¹ Institusjoner som har barn etter §§ 4-4, 6-1 og 6-2 og 6-6 skal besøkes minst fire ganger hvert år, øvrige minst to. Har institusjonen vært i drift en del av året, endres kravet forholdsmessig.

- Forberedelse av utflyttingsfasen og ettervern
- Bruk av risikovurderinger
- Forebygging av tvang
- Tvang, tydelige rammer, trygghet og trivsel
- Medbestemmelse/ medvirkning
- Fritidstilbud/Meningsfull tilværelse
- Oppfølging av aleneboende barn
- Bruk av politi
- Oppfølging av ungdommens klagerett
- Oppfølging av institusjoners ruskompetanse
- Befaring
- Styring og ledelse

Øvrige vurderinger og kommentarer

I 2023 har vi har gjennomført to flere tilsyn enn hva som er lovpålagt antall. I tillegg er det gjennomført en systemrevisjon. Denne ble gjennomført på bakgrunn av en alvorlig hendelse og bekymringer for tvangsbruken på institusjonen.

Vi har fordelt ansvaret for barneverninstitusjonene til faste tilsynsteam. Sammensetning av teamene blir vurdert ved oppstart i januar. Det etterstrebtes at teamene skal inneha både juridisk kompetanse og fagkompetanse.

Statsforvalteren har jevnlig dialog og informasjonsutveksling med institusjonene. Vi starter året med å sende ut et kort informasjonsbrev. Her informerer vi om eventuelle nye rutiner og hvilke dokumenter som skal oversendes oss månedlig. Vi mottar jevnlig telefonhenvendelser fra institusjonene hvor vi veileder på lov og forskrift. I tillegg tar institusjonene kontakt for å orientere om relevante endringer og/eller alvorlige hendelser som har oppstått.

Vi avholder en årlig vårsamling for institusjonsledere i Vestfold og Telemark. Målgruppen er avdelingsdirektører, enhetsledere og avdelingsledere i Bufetat region sør og tilsvarende ledernivå i de private institusjonene. Her redegjør vi for foregående års tilsynserfaringer i tillegg til relevante temaer relatert til våre ansvarsområder. På samlingen i 2023 deltok blant representanter fra Helsetilsynet med informasjon om prosjektet Kvalitetsutvikling av tilsyn med barnevernsinstitusjonene (KUIT), og Sivilombudet forebyggingsenhet informerte om hvilke erfaringer de har med tvangsbruk ved barneverninstitusjoner.

Påpekte lovbrudd

I 2023 avdekket vi 10 lovbrudd. Åtte lovbrudd ble avdekket under stedlige tilsynsbesøk, ett i tilsyn gjennomført som systemrevisjon og et i tilsynssak relatert til en institusjons oppfølging av et enkeltbarn.

Lovbruddene har omhandlet følgende hovedområder:

- 5 Bemanning og ansattes kompetanse
- 2 Bruk av tvang og begrensinger
- 3 Institusjonens omsorgsansvar og plikt til å gi forsvarlig oppfølging av barnet

Elementer i lovbruddene har også omhandlet institusjonens ivaretagelse av barnets rett til å medvirke jf. barnevernsloven § 10-2 første ledd og forskrift om barns rettigheter i barnevernsinstitusjon § 1 tredje ledd, samt institusjonenes styring og ledelse jf. forskrift om krav til kvalitet og godkjenning av barnevernsinstitusjoner (kvalitets- og godkjenningsforskriften) kapittel 4.

Hvordan og hvor lenge vi følger opp institusjoner etter at vi har påpekt lovbrudd, er avhengig av hvor omfattende og alvorlig lovbruddet er. Vanligvis blir lovbrudd først kommunisert i rapporten fra tilsynet. Vi ber institusjonen om en skriftlig redegjørelse med en plan som beskriver tiltakene som er iverksatt for å rette forholdene som ligger til grunn for lovbruddet. Hvis det er et oversiktlig/konkret lovbrudd, kan vi avslutte oppfølgingen på bakgrunn av institusjonens tilbakemelding. I andre tilfeller er lovbruddet mer sammensatt og med alvorlige konsekvenser for tilbudet til barna på institusjonen. I slike tilfeller kan oppfølgingen vare over måneder, i noen tilfeller opptil et år. I denne prosessen har vi jevnlig korrespondanse, dialog og/eller møtevirksomhet med institusjonens ledelse før vi kan konkludere med at lovbruddet er rettet.

I flere av lovbruddene vi gav i 2023 har vi hatt oppfølging over tid, to av disse tilsynene er ennå ikke avsluttet. Disse omhandler mangler i bemanningen og i institusjonens ivaretagelse av trygghet og sikkerhet.

I 2023 er det ikke gitt pålegg jf. jf. barnevernsloven § 17-5 annet ledd.

Samtaler med barna, jf. tilsynsforordningen § 6

Statsforvalter skal på det stedlige tilsynet ta kontakt med det enkelte barn og gi barnet tilbud om samtale jf. tilsynsforordningen § 6. Barna velger selv om de ønsker å snakke med statsforvalter.

I 2023 hadde Statsforvalteren samtale med 93 av 190 barn som bodde på institusjonene da tilsynet fant sted. Dette betyr at vi har snakket med 49 % av barna som bodde der tilsynstidspunktet. Totalt fikk 185 tilbud om samtale.

Tilsynsbesøkene blir i all hovedsak lagt til ettermiddag og kveld når det er forventet at barna er hjemme fra skole eller annet dagtilbud. I forkant av meldte tilsyn får barna brev med opplysninger om hvem vi er, vår rolle som klageinstans, kontaktinformasjon, tema for tilsynet og tilbud om samtale. Dersom barna ikke er hjemme ved uanmeldt tilsyn, sender vi en SMS med tilbud om samtale som gjennomføres på ungdommens premisser. Vi har en egen mobiltelefon som barna etter eget ønske kan kontakte oss på.

Samtaler med barna har høy prioritet. Deres syn på oppholdet gir oss viktig og noen ganger avgjørende informasjon når vi skal konkludere om hvorvidt institusjonen gir forsvarlig omsorg. Institusjonene er flinke til å motivere og tilrettelegge for at barna skal snakke med oss. Vi drøfter jevnlig hva vi kan gjøre for å få flere barn i tale. Eksempelvis oppholder vi oss mer i institusjonens fellesområde, vi deltar i fellesmiddager og vi deltar på husmøter. Likevel er det mange barn vi ikke får snakket med. Flere er av ulike grunner ikke hjemme når vi kommer på besøk, dette gjelder både ved meldte og uanmeldte besøk. Av de som er hjemme er det noen som takker nei til samtale fordi de ikke har noe spesielt å ta med oss, eller de har snakket med oss tidligere. Andre gir oss tydelig beskjed at det ikke er vits å klage fordi vi uansett bare hører på de voksne. Noen ønsker ikke å snakke om livet sitt med fremmede voksne, dette respekterer vi.

Vi spør alle barna hvordan det er å bo på barneverninstitusjonen. Omtrent halvparten av barna svarer at det er «ok» å bo på institusjonen og at de voksne «er greie», og at de har en eller flere trygge voksne de kan prate med. Når vi ser på innholdet i samtalen til de som uttrykker misnøye eller utrygghet, handler det om ulike forhold. Imidlertid kan det i noen grad se ut til misnøyen har sammenheng med, og er påvirket av, grad av bruk av tvang.

I utgangspunktet er tema for samtalen med barna det samme som med de ansatte. Er barnet opptatt av andre forhold ved institusjonsoppholdet, blir dette prioritert. Samtalen blir i all hovedsak gjennomført med barnet alene, men i noen tilfeller ønsker barnet å ha med seg en ansatt eller et annet barn som støtteperson.

Forhold barna har tatt opp i 2023:

- At det er tungt og vanskelig å flytte til en barneverninstitusjon
- Misfornøyde med å bo så langt hjemmefra
- At de har lite påvirkning på egen situasjon på institusjonen. De voksne hører ikke på hva de sier
- Savn av hjemsted, skole og venner
- Lei seg for at de ikke har fått fortsette på hjemskolen. Ønske om å gå på en ordinær skole og ikke SMI-skole. Misfornøyd med at de ikke har et opplæringstilbud.
- At de kjeder seg, og at det er lite aktiviteter på institusjonen
- Lite tilgjengelig mat i kjøleskapet
- Savner kontakt og omsorg fra de voksne på institusjonen. De voksne bruker tiden sin på ungdom som bråker
- Klager på at de ikke får bytte hovedkontakt
- Søvnproblemer og utrygghet i møte med andre barns utagerende oppførsel
- Klager på begrensinger og bruk av tvang. Manglende informasjon om vedtak og hva de voksne forventer for at tvang skal opphøre.
- Voksne som er for hardhendte når de bruker tvang
- Voksne som frykter barna
- Ulik praktisering av regler og avtaler
- Det tar lang tid for å besvare forespørsler fra ungdommene.
- Usikkerhet om fremtid
- Ønske om ettervern
- Lite kjennskap til innholdet i handlingsplanene Forstår ikke alle planene de voksne vil gjennomgå.
- Klage på høyt vikarbruk, mange ukjente voksne på jobb. Vikarer som ikke har kjennskap/kunnskap om barna. Sitat: «De leser ikke mappa mi».
- Voksne som blander privatliv og profesjonelt liv
- Hyppig bruk av politi, uten at situasjonen på institusjonen blir bedret
- Voksne som er redde for barna som bor på institusjonen.

Oversikt over innsendte enkeltvedtak og protokoller om bruk av tvang eller inngrep i barnets personlige integritet jf. barnevernsloven 10-14 og tilsynsforordningen § 3 fjerde ledd

I tilfeller hvor barnevernsinstitusjoner beslutter inngrep i barnas personlige integritet, skal dette protokollføres og forelegges tilsynsmyndigheten etter barnevernsloven § 10-14. Protokollene skal inneholde og redegjøre for at vilkårene i den aktuelle bestemmelsen er oppfylt, og skal bidra til å sikre barnas rettssikkerhet for å unngå at det utøves uhjemlet eller ulovlig tvang.

I 2023 er det for alle institusjonene kontrollert til sammen 1320 avgjørelser om tvang og begrensninger. Oversikten kommer frem i tabellen nedenfor.

Følgende registreringer er gjort av tvang, inngrep og innskrenkninger etter barnevernsloven:

Tvang og begrensninger	Totalt registrert 2023	Statlig – Bufetat (sør)	Kommunale	Privat - ideell	Privat – kommersiell
§ 10-7 Tvang i akutte faresituasjoner	231	103	0	71	58
§ 10-8 Kroppsvisitasjon	166	110	0	22	34
§ 10-8 Undersøkelse av rom og eiendeler,	140	83	0	17	40
§ 10-8 Undersøkelse av brev og pakker	0	0	0	0	0
§ 10-11 Inndragning	150	100	0	17	34
§ 10-12 Tilbakeføring ved rømming	17	15	0	1	1
§ 10-10 Rusmiddeltesting ved samtykke eller vedtak fra barneverns- og helsenemnda	225	169	0	32	24
§ 10-9 a Innskrenkninger i bevegelsesfrihet og b	291	166	0	54	71
§ 10-9 c Innskrenkninger i rett til besøk	0	0	0	0	0
§ 10-9 d Innskrenkninger i bruk av elektroniske kommunikasjonsmidler og e inndragning	100	36	0	44	20
Andre tvangsprotokolleringer					
Antall registrerte tvangsprotokoller totalt og per eier	1320	781	0	258	281
Klager fordelt på type institusjon	65	39	0	14	12

Vurdering og kommentar på tallene

Statsforvalteren mottar månedlige oversikter fra institusjonene over barna som bor på institusjonen. Imidlertid har vi ikke en samlet oversikter over det totale antall barn som bor på barneverninstitusjonene i løpet av et år. Dette gjør at vi ikke kan vurdere utviklingen av bruk av tvang opp mot faktiske antall barn. Imidlertid vet vi at det i 2023 er registrert tre flere enheter/avdelinger enn foregående år, og at det er registrert ni flere barn på tidspunktene for våre tilsyn. Dette betyr likevel ikke at vi med sikkerhet kan si at antall barn i barneverninstitusjonene i 2023 var høyere enn foregående år.

Tvang eller andre inngrep i barnas personlige integritet skal ikke benyttes med mindre det er helt nødvendig, jf. barnevernsloven § 10-6. Vi følger med på og vurderer fortløpende tvangsbruken på den enkelte institusjon og for det enkelte barn. Vår videre oppfølging av tvangsbruken varierer mellom ulike tilsynsaktiviteter, eksempelvis tema i stedlige tilsyn, samtaler med barn det har blitt brukt mye tvang overfor, samt dialog og/eller møter med institusjonen.

Sammenlignet med 2022 har antall registrerte tvangsprotokoller i 2023 økt med nesten 69 prosent. Fra 783 til 1320. Dette er en betydelig økning, som vi ser på med stor bekymring, og som vi vil følge opp i 2024.

Som oversikten viser er de hyppigste brukte tvangsmidlene tvang i akutte faresituasjoner, rusmiddeltesting og kroppsvisitasjon.

Antall vedtak med rusmiddeltesting har økt fra 156 i 2022 til 225 i 2023. Fylket har en behandlingsinstitusjon som gir rusbehandling til ungdom, her ser vi at antall rusmiddeltesting har økt med 44 prosent. Statsforvalteren har vært opptatt av årsaker til denne økningen og vil fortsette å ha oppmerksomhet på dette i våre tilsynsaktiviteter i 2024. Samlet sett ser vi en svak nedgang i vedtak om rusmiddeltesting på fylkets øvrige institusjoner.

Vi vet at barn i barneverninstitusjoner ofte opplever bruk av akutt tvang som svært inngripende og krenkende. Derfor ser vi med særskilt bekymring på at denne tvangsbruken har økt med 61 prosent sammenlignet med foregående år.

Vi ser en opphoping med bruk av akutt tvang overfor noen enkelte barn. Disse barna har betydelige helse- og atferdsproblemer, og de utfører kriminelle handlinger. Tvangsbruken i disse tilfellene er ofte brukt i kombinasjon med andre tvangsmidler, eksempelvis innskrenkninger og/eller rusmiddeltesting. Vi har nøye gjennomgått tvangen som er dokumentert i disse tvangsprotokollene. Det er vår vurdering at tvangsbruken i all hovedsak har vært nødvendig for at institusjonene skulle ha mulighet til å gi denne gruppen barn det her er snakk om nødvendig vern og beskyttelse.

Vurdering av institusjonens arbeid med forebygging av tvangsbruk og andre inngrep i personlig integritet etter barnevernsloven § 10-4

Det er vår tilsynserfaring at barneverninstitusjonene i Vestfold og Telemark jobber målrettet med forebygging av tvang og andre inngrep. De fleste har systemer som tilrettelegger for at arbeidet med tvang og forebygging og evaluering av tvang skal skje på en styrt og ledet måte.

Foruten opplæring i barnevernslovens kapittel 10 gjennomføres systematisk opplæring og trening i konflikthåndteringsprogrammer/metoder eksempelvis Trygget og Sikkerhet (TS) og Trygghet i arbeid (TIA). Det jobbes med relasjonsbygging, emosjonsregulering, ansattes holdninger, veiledning av ansatte m.m. Det utarbeides trygghetsplaner og risikoanalyser for både enkeltbarn, situasjoner, vaktlag m.m.

Institusjonene er også flinkere enn tidligere til å synliggjøre barnas stemme og opplevelser i de situasjonen det blir brukt tvang.

Imidlertid er det på tross av ulike opplæringstiltak og rutiner, varierende hvor godt arbeidet med forebygging er innarbeidet i den enkelte institusjon. Ikke alle institusjonene gjennomfører systematiske evalueringer sammen med barna etter tvangsbruk.

Opphør av innskrenkninger etter barnevernsloven § 10-9 annet ledd

Vedtak om innskrenkninger etter barnevernsloven § 10-9 bokstav a-e skal ikke opprettholdes lengre enn nødvendig, og institusjonen må fortløpende vurdere om vedtaket skal opprettholdes. Når innskrenkningene avsluttes før dato og klokkeslett fastsatt i vedtaket, skal institusjonen sende dokumentasjon på avslutning av innskrenkninger til Statsforvalteren.

Vi kan ikke med sikkerhet uttale oss om hvorvidt barneverninstitusjonene løpende vurderer innskrenkingen som er vedtatt overfor barna. I vedtakene viser institusjonene til at dette blir gjort fortløpende i vedtaksperioden. Vi får relativt få ganger tilsendt dokumentasjon på faktiske opphør før det er gått 14 dager. Vi ser av de som vi får oversendt, at det gjøres løpende vurderinger av om innskrenkingene skal opphøre før oppsatt tid. Begrunnelsen for hvorfor de avsluttes før oppsatt tid blir også dokumentert.

Vurdering av klager barnevernsloven etter § 10-14 tredje og fjerde ledd

Tvang og inngrep i barnets personlige integritet er inngripende for barnet og skal kun brukes i de tilfellene loven gir anvisning på. Det er derfor viktig at barn er klar over, og bruker klageretten sin. Barnas rett til å klage er en viktig rettssikkerhetsgaranti. Når statsforvalter mottar klager er dette sentralt for at statsforvalter kan følge med på hvordan institusjonene praktiserer og håndhever bruk av tvang, inngrep og begrensninger i barnets personlige integritet.

Vårt hovedinntrykk er at institusjonene er flinke til å informere barna om sin rett til å klage til Statsforvalteren.

I 2023 mottok vi 70 klager fra barn i barnevernsinstitusjonene, dette er 32 flere enn 2022. Fem av klagen omhandler begrensninger foretatt i barnas rettigheter, hvor det ikke er krav til at institusjonen skal fatte et enkeltvedtak. De resterende 65 er klager på enkeltvedtak på bruk av tvang.

Vi konkluderte med at institusjonene ikke fulgte barnevernslovens regler i 15 av klagen.

I 2023 har vi arbeidet med å forbedre måten vi kommuniserer med barna på i vår klagesaksbehandling. Våre svar har ikke i tilstrekkelig grad tatt hensyn til at mottaker er et barn. Vi har derfor forenklet både klagesaksmalen, rettshenvisninger og språk. Dette arbeidet vil fortsette i 2024.

TILSYN MED OMSORGSSENTRER FOR MINDREÅRIGE

Statsforvalter har ført tilsyn med ett omsorgssentre for mindreårige. Omsorgssentret er drevet av en privat aktør og ble opprettet i juli 2023. I desember opprettet samme omsorgssenter en ny avdeling. Det ble ikke gjennomført tilsyn ved denne avdelingen fordi barna flyttet inn i medio desember.

Omsorgssentre underlagt tilsyn, jf. tilsynsforskriften §§ 3, 4, 5 og 6

Omsorgssentre for enslige mindreårige	Ant. enheter	Eier	Lovpålagte stedlige tilsyn, jf. § 5	Utførte stedlige tilsyn jf. § 5	Av disse uanmeldt,	Antall barn som fikk tilbud om samtale på tilsynstidspunktene § 6	Sum samtaler med barn	Sum barn plassert på tilsynstidspunktene
Aberia	2	Privat	1	1	0	8	4	8
Sum	2	Privat	1	1	0	8	4	8

Samtaler med barna på omsorgssentre, jf. tilsynsforskriften § 6

I 2023 hadde Statsforvalter samtale med fire av totalt 8 barn på det tidspunktet tilsynet fant sted. Totalt fikk 8 barn tilbud om samtale.

Tilsynsbesøket ble lagt på ettermiddagstid når barna var ferdig på skolen. Barna fikk informasjon om vår rolle og hvordan vi kunne kontaktes. Halvparten av barna ønsket å snakke med oss alene. Samtalene ble gjennomført med bistand av telefontolk.

TILSYN MED SENTRE FOR FORELDRE OG BARN

Statsforvalter har i 2023 ført tilsyn med begge sentrene for foreldre og barn som finnes i Vestfold og Telemark.

Sentre for foreldre og barn, jf. forskrift for sentre for foreldre og barn § 19

Sentre for foreldre og barn	Ant. enheter	Eier	Gjennomført tilsyn, jf. § 19
Telemark barne- og familiesenter, Gulsetringen familieavdeling	1	Statlig	systemrevisjon
Vestfold barne- og familiesenter, avd. Holtanløkka	1	Statlig	Systemrevisjon

Tilsynene ble gjennomført som en systemrevisjon. Temaet for tilsynet var om senterne gjennom sin styring sikret familiene forsvarlige tjenester ved opphold på senteret, avgrenset mot hjemmebaserte tjenester. Vi undersøkte om senteret hadde tilfredsstillende styring, som sørger for at ansatte har nødvendig kompetanse og ferdigheter. I tillegg undersøkte vi hvordan familiene inkluderes og medvirker i arbeidet som utføres underveis i et utrednings- og veiledningsopphold.

Det ble ikke avdekket lovbrudd. I 2023 er det ikke mottatt noen klager. jf. forskriften § 21. Det er heller ikke gitt pålegg jf. barnevernsloven § 17-5 annet ledd.

Vi vurderer faren for svikt ved senter for foreldre og barn som liten.

STATSFORVALTERS VURDERING AV SITUASJONEN OG TILSTANDEN I INSTITUSJONENE M.M.

Statsforvalters tilsyn med barnevernsinstitusjonene skal påse at institusjonene følger lov og regelverk, og at barna mottar forsvarlig omsorg og behandling. Statsforvalters tilsyn skal ha sin oppmerksomhet mot alle forhold som har betydning for barnas utvikling, trivsel, velferd og rettssikkerhet.

Innledningsvis vil vi poengtere at barna som bor på barneverninstitusjonene ikke er ensartet gruppe barn. De har mange ressurser, ulike historier, interesser og behov. Imidlertid har mange et betydelig strev knyttet til flere livsområder, eksempelvis skolegang og psykisk helse. Det er dette strevet som danner grunnlag for vår videre beskrivelser av tilstanden i barneverninstitusjonene.

Statsforvalterens generelle inntrykk er at barneverninstitusjonene i Vestfold og Telemark gir barna god omsorg. De er i stadig positiv utvikling når det gjelder systematisk oppfølging barna, barnas rett til medvirkning og dokumentasjon av de ulike sidene av oppholdet. Dette ser vi i sammenheng med at alle institusjonen nå har iverksatt Standardisert forløp.

For mange av barneverninstitusjonene har 2023 vært et krevende år. Noen av institusjonene har i perioder gitt tilbud til en liten gruppe barn med så sammensatte oppfølgingsbehov at de utfordrer yttergrensene i institusjonens kompetanse, regelverk, rammer og bemanning. Slik vi ser det er dette noe av grunnen til økningen av bruk av tvang. I sammenheng med dette kan det nevnes at for å ivareta behovene til disse barna, har begge akuttinstitusjonen i perioder hatt nedtrekk på antall plasser. Denne gruppen utfordrer et samlet barnevern, skoler, helsetjenester og politi. Det er vår tilsynserfaring at institusjonene har strukket seg langt for å hjelpe disse barna, og for å gi de nødvendig vern og beskyttelse.

Bufetats utfordringer med å ivareta bistandsplikten i forbindelse med plassering av barn utenfor hjemmet, har også konsekvenser for barn som allerede bor på barneverninstitusjoner. I 2023 har vi sett flere eksempler på at barn blir boende i akuttinstitusjonen utover anbefalt tid i påvente av annen institusjonsplass. Dette innbefatter at behandlingen av barnas saker i Barnevern- og helsenemnda også har blitt utsatt. Vi ser også eksempler på at mangelen på institusjonsplasser gjør at vi også får uheldige sammenblandinger av barn på samme institusjon, og at institusjonene har utfordringer med å ivareta barnas ulike behov.

Flere av barneverninstitusjonene har i 2023 hatt høyt vikarbruk grunnet rekrutteringsutfordringer, sykemeldinger og høy turnover. Det er også eksempler på at barnas atferdsproblemer og/eller psykiske uhelse, gjør det nødvendig med særskilte tiltak som igjen fører til økt bruk av vikarer. Parallelt med dette ser vi en økning i bruk av ansatte fra bemanningsbyråer og med ansatte med dispensasjon fra kompetansekravet i barnevernsloven § 10-16. På de fleste institusjonene er ikke vikarene en del av institusjoners faste opplæringstiltak. stilling

Ustabilitet i bemanningen gjør at barna møter mange forskjellige voksne i hverdagen på institusjonen. Dette bekrefter barna i samtaler med oss. Våre tilsyn viser at høyt vikarbruk får store konsekvenser for institusjonens samlede kompetanse. Institusjonenes forutsetninger til å følge opp barna og de strukturer og faglige føringer som ligger til grunn for tilbudet blir også svekket. Vi ser eksempler på at kvaliteten i det miljøterapeutiske arbeidet blir svekket. På samme måte vurderer vi at både unødvendig tvangsbruk og/eller fravær av nødvendige grenser påvirkes av ustabilitet i bemanningen.

Utfordringsbildet ved barneverninstitusjonene er sammensatt og komplisert. For at barna skal få forsvarlig omsorg stiller dette høye krav til styring og ledelse. Vi møter og får beskrevet flere avdelingsledere med bredt sammensatt lederoppgaver i kombinasjon med høyt arbeidspress. Det er vår vurdering at noen av disse avdelingslederne ikke får tilstrekkelig støtte fra sine ledere.

Vi erfarer gjennomgående at lederen på barneverninstitusjonene tar på alvor våre bemerkninger og påpekte lovbrudd. Tiltak for å rette opp lovbruddene blir også raskt iverksatt. Imidlertid ser vi flere eksempler på at effekten av tiltakene er kortvarige. Etter vår vurdering er noe av forklaringen at tiltakene ikke i tilstrekkelig grad er forankret hos miljøterapeutene og/eller at ledelsen avslutter sin oppfølging for tidlig. Noen av institusjonene har flere avdelinger. Ikke alle institusjonene har praksis for at arbeidet med å rette lovbrudd på en avdeling også blir en del av forbedringsarbeidet på de andre avdelingene. Oppsummert betyr disse forholdene at institusjonene har mangler i sitt arbeid med internkontroll.

Avslutningsvis vil vi påpeke at vi vurderer å ha et godt samarbeid med barneverninstitusjonene i fylket.